

Geografické rozhledy – časopis pro další vzdělávání v geografii
Ročník 29 (2019–2020), číslo 3

Vydává Česká geografická společnost, z. s. v Nakladatelství P3K, s. r. o., www.p3k.cz
Adresa redakce: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Albertov 6, 128 43 Praha 2
redakce@geograficke-rozhledy.cz
www.geograficke-rozhledy.cz
 [geograficke.rozhledy](https://www.facebook.com/geograficke.rozhledy)
 [geografickerozhledy](https://www.instagram.com/geografickerozhledy)

Šéfredaktor: Miroslav Šifta

Redakce: Petr Karas, Lenka Pavelková

Redakční rada: Barbara Baarová, Jan D. Bláha, Artur Boháč, Radek Durna, Dana Fialová, Jindřich Frajer, Daniel Gurňák, Martin Hanus, Jan Hercik, Klára Hulíková, Jakub Jelen, Libor Jelen, Petr Knecht, Jan Kopp, Marek Křížek, Silvie R. Kučerová, Josef Kunc, Jakub Lysák, Miroslav Marada, Jiří Martínek, Tomáš Matějček, Aleš Nováček, Pavel Raška, Dana Řezníčková, Miroslav Šobr

Layout: Vít T. Luštinec, Karel Kupka

Sazba a zlom: Nakladatelství P3K, s. r. o.

Tisk: Grafotechna plus, s. r. o.

Distribuci a předplatné zajišťuje jménem vydavatele firma SEND Předplatné.

Předplatné objednávejte na:

www.send.cz/geografickerozhledy.

Časopis vychází 5× ve školním roce. Roční předplatné 335 Kč. Cena za jednotlivé číslo 67 Kč. Redakční uzávěrka 28. 1. 2020, číslo 3 vyšlo 6. 2. 2020. Podávání novinových zásilek povoleno ředitelstvím pošt Praha č. j. 139/92 – NP, ze dne 17. 11. 1992. MK ČR E 5922, ISSN 1210-3004.

Časopis je zařazen na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v Česku. Je vydáván s finanční podporou Akademie věd ČR.

Foto na titulní straně:

Syrské město Rakka s 200 000 obyvateli bylo v roce 2014 prohlášeno za hlavní město Islámského státu (IS). V roce 2015 město v reakci na sebevražedné útoky v Paříži, ke kterým se IS přihlásil, vybombardovala francouzská armáda. V roce 2016 vypuklo povstání proti Islámskému státu. V roce 2017 byla Rakka z jeho spárů osvobozena. Foto: Markéta Kutilová.

Obsah

TÉMA ČÍSLA

- Mocenské vakuum Blízkého východu: od studené války k dnešnímu chaosu (*Břetislav Tureček*) 4
- Nad propastí: ke kořenům blízkovýchodní nestability (*Karel Černý*) 8
- Irácký Kurdistan – věčná touha po samostatném státu (*Filip Sommer*) 12
- Posvátná země – místo náboženského soužití nebo konfliktů? (*Dušan Lužný*) 16

GEOGRAFIE A ŠKOLA

- Život obyvatel Korejského poloostrova jako téma pro oborové čtení (*Michala Kafková*) 20

VĚDA, VÝZKUM, INOVACE

- Orientalismus – západní formování vzdálených regionů (*Petr Daněk*) 24
- Turismus na Blízkém východě: skvosty nebo hrozby? (*Tomáš Krajňák, Jiří Vágner*) 26
- Hořký osud iráckých památek v posledním čtvrtstoletí (*Artur Boháč*) 30
- 1 500 let udržitelného zemědělství v Negevské poušti (*Eli Ashkenazi, Yoav Avni, Petr Šimáček, Yona Chen, Jindřich Frajer*) 34

AKTUALITY

38

Úvodník

V regionu Blízkého východu se setkávají tři kontinenty (Afrika, Asie a Evropa), vznikly tu nejstarší lidské civilizace a současně je místem vzniku tří hlavních světových monoteistických náboženství.

Vlivem angličtiny region často nese označení Střední východ (*Middle East*), které má původ v období britského kolonialismu. V češtině se častěji používá označení Blízký východ. Už sám název regionu vycházející z evropského náhledu na svět vypovídá o tom, že zde Evropané sehráli zásadní roli. Po rozpadu Osmanské říše (která se v oblasti rozrůstala po více než 600 let od roku 1299) Blízký východ ovlivnili především Britové a Francouzi. Především pak dva z nich. Brit Mark Sykes do mapy nakreslil hranici, která běžela od Haify na pobřeží Středozemního moře do Kirkúku v dnešním Iráku. S Francouzem Françoisem Georges-Picotem se dohodl na rozdělení regionu v případě, že státy Dohody v první světové válce zvítězí. Tak se stalo a území na sever od této „čáry“ kontrolovali Francouzi a území na jih se ocitlo pod vlivem Britů. Sykes-Picotova dohoda označuje i navazující sérii teritoriálních změn, které určily ráz Blízkého východu. Lze diskutovat, do jaké míry Sykes-Picotova dohoda region ovlivnila. Před Dohodou neexistovala Sýrie, Libanon, Irák, Izrael, Saúdská Arábie ani další „národní státy“ (což byla původní představa jejich utváření). Právě takto Evropany „narýsované“ hranice – když do jednoho „národního státu“ svedou příslušníky různých kmenů a vyznání – mohou jen těžko vést ke stabilitě v regionu, který byl již předtím plný konfliktů. Toto číslo Rozhledů se příčinami, projevy i důsledky některých z blízkovýchodních střetů a svárů zabývá.

Současná situace na Blízkém východě samozřejmě neuniká pozornosti médií. Doufáme, že Vám toto číslo poslouží jako dobrý doplněk, možná i korekce některých informací, které se v nich objevují!

Miroslav Šifta